Uradni list
Evropske unije

SL
Serija C

C/2025/3947

18.7.2025

SKLEP KOMISIJE

z dne 16. julija 2025

o odobritvi smernic za zaključek programov razvoja podeželja držav članic, sprejetih za pomoč iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) za obdobje 2014–2022

(C/2025/3947)

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Programi razvoja podeželja držav članic, odobreni za pomoč iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) za programsko obdobje 2014–2020, so bili sprejeti na podlagi Uredbe (EU) št. 1305/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ([1]) in podaljšani do 31. decembra 2022 z Uredbo (EU) 2020/2220 Evropskega parlamenta in Sveta ([2]).

(2) Ob upoštevanju pomena pravočasnega in učinkovitega zaključka teh programov razvoja podeželja zlasti v skladu z Uredbo (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ([3]), Uredbo (EU) št. 1305/2013, Uredbo (EU) št. 1306/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ([4]), Delegirano uredbo Komisije (EU) št. 907/2014 ([5]) in Izvedbeno uredbo Komisije (EU) št. 908/2014 ([6]) je treba zagotoviti ustrezne smernice za zaključek navedenih programov.

(3) Zaključek programov razvoja podeželja držav članic za obdobje 2014–2022 bo temeljil na izkušnjah z zaključkom programov razvoja podeželja za obdobje 2007–2013 in bi moral vključevati poenostavljene postopke za nadgradnjo dobrih praks, identificiranih med zaključkom prejšnjega obdobja.

([1]) Uredba (EU) št. 1305/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1698/2005 (UL L 347, 20.12.2013, str. 487, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1305/oj).

([2]) Uredba (EU) 2020/2220 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. decembra 2020 o določitvi nekaterih prehodnih določb za podporo iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) in Evropskega kmetijskega jamstvenega sklada (EKJS) v letih 2021 in 2022 ter o spremembi uredb (EU) št. 1305/2013, (EU) št. 1306/2013 in (EU) št. 1307/2013 glede sredstev in uporabe v letih 2021 in 2022 ter Uredbe (EU) št. 1308/2013 glede sredstev in razdelitve take podpore v letih 2021 in 2022 (UL L 437, 28.12.2020, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2220/oj).

([3]) Uredba (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006 (UL L 347, 20.12.2013, str. 320, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1303/oj).

([4]) Uredba (EU) št. 1306/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o financiranju, upravljanju in spremljanju skupne kmetijske politike in razveljavitvi uredb Sveta (EGS) št. 352/78, (ES) št. 165/94, (ES) št. 2799/98, (ES) št. 814/2000, (ES) št. 1290/2005 in (ES) št. 485/2008 (UL L 347, 20.12.2013, str. 549, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1306/oj).

([5]) Delegirana uredba Komisije (EU) št. 907/2014 z dne 11. marca 2014 o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 1306/2013 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi s plačilnimi agencijami in ostalimi organi, finančnim upravljanjem, potrditvijo obračunov, varščinami in uporabo eura (UL L 255, 28.8.2014, str. 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2014/907/oj).

([6]) Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 908/2014 z dne 6. avgusta 2014 o pravilih za uporabo Uredbe (EU) št. 1306/2013 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi s plačilnimi agencijami in drugimi organi, finančnim upravljanjem, potrjevanjem obračunov, pravili o kontrolah, varščinami in preglednostjo (UL L 255, 28.8.2014, str. 59, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2014/908/oj).

(4) Namen smernic je olajšati postopek zaključka programov z zagotovitvijo metodološkega okvira za potek postopka zaključevanja finančne poravnave neporavnanih proračunskih obveznosti Unije prek končnega plačila, izterjave neupravičeno plačanih zneskov in/ali sprostitve neporabljenih obveznosti.

(5) Smernice bi bilo zato treba odobriti –

SKLENILA:

Edini člen

Smernice Komisije za zaključek programov razvoja podeželja držav članic, sprejete za pomoč iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) za obdobje 2014–2022, navedene v Prilogi, se odobrijo.

V Bruslju, 16. julija 2025

Za Komisijo
Christophe HANSEN
član Komisije

PRILOGA

SMERNICE ZA ZAKLJUČEK PROGRAMOV RAZVOJA PODEŽELJA ZA OBDOBJE 2014–2022

1. SPLOŠNA NAČELA ZAKLJUČKA PROGRAMOV

Programi razvoja podeželja držav članic, financirani iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) za programsko obdobje 2014–2020, so bili sprejeti na podlagi Uredbe (EU) št. 1305/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ([1]). Obdobje iz člena 26(1) Uredbe (EU) št. 1303/2013 je bilo z Uredbo (EU) 2020/2220 Evropskega parlamenta in Sveta ([2]) podaljšano do 31. decembra 2022. Zato se te smernice uporabljajo za programsko obdobje od leta 2014 do leta 2022.

Te smernice se uporabljajo za zaključek programov razvoja podeželja v skladu z Uredbo (EU) št. 1303/2013 ([3]), Uredbo (EU) št. 1305/2013, Uredbo (EU) št. 1306/2013 ([4]), Delegirano uredbo Komisije (EU) št. 907/2014 ([5]), Izvedbeno uredbo Komisije (EU) št. 908/2014 ([6]), Izvedbeno uredbo Komisije (EU) št. 808/2014 ([7]) in Izvedbeno uredbo Komisije (EU) št. 809/2014 ([8]).

Zaključek programov zadeva finančno poravnavo (v EUR) neporavnanih proračunskih obveznosti Unije prek plačila (v EUR) kakršnega koli končnega plačila državi članici za vsak program razvoja podeželja ali izterjave (v EUR) zneskov, ki jih je Komisija neupravičeno plačala državi članici, in sprostitve (v EUR) vseh končnih plačil.

Vse pravice in obveznosti držav članic in Komisije v zvezi s finančno pomočjo ostanejo veljavne do zaključka programov razvoja podeželja. Zaključek programa razvoja podeželja ne vpliva na pravico Komisije do sprejetja dodatnih finančnih popravkov ali izterjave neupravičeno plačanih zneskov.

([1]) Uredba (EU) št. 1305/2013 Evropskega parlamenta in Sveta o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1698/2005 (UL L 347, 20.12.2013, str. 487, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1305/oj).

([2]) Uredba (EU) 2020/2220 Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi nekaterih prehodnih določb za podporo iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) in Evropskega kmetijskega jamstvenega sklada (EKJS) v letih 2021 in 2022 ter o spremembi uredb (EU) št. 1305/2013, (EU) št. 1306/2013 in (EU) št. 1307/2013 glede sredstev in uporabe v letih 2021 in 2022 ter Uredbe (EU) št. 1308/2013 glede sredstev in razdelitve take podpore v letih 2021 in 2022 (UL L 437, 28.12.2020, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2220/oj).

([3]) Uredba (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006 (UL L 347, 20.12.2013, str. 320, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1303/oj).

([4]) Uredba (EU) št. 1306/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o financiranju, upravljanju in spremljanju skupne kmetijske politike in razveljavitvi uredb Sveta (EGS) št. 352/78, (ES) št. 165/94, (ES) št. 2799/98, (ES) št. 814/2000, (ES) št. 1290/2005 in (ES) št. 485/2008 (UL L 347, 20.12.2013, str. 549, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1306/oj).

([5]) Delegirana uredba Komisije (EU) št. 907/2014 z dne 11. marca 2014 o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 1306/2013 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi s plačilnimi agencijami in ostalimi organi, finančnim upravljanjem, potrditvijo obračunov, varščinami in uporabo eura (UL L 255, 28.8.2014, str. 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2014/907/oj).

([6]) Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 908/2014 z dne 6. avgusta 2014 o pravilih za uporabo Uredbe (EU) št. 1306/2013 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi s plačilnimi agencijami in drugimi organi, finančnim upravljanjem, potrjevanjem obračunov, pravili o kontrolah, varščinami in preglednostjo (UL L 255, 28.8.2014, str. 59, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2014/908/oj).

([7]) Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 808/2014 z dne 17. julija 2014 o določitvi pravil za uporabo Uredbe (EU) št. 1305/2013 Evropskega parlamenta in Sveta o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) (UL L 227, 31.7.2014, str. 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2014/808/oj).

([8]) Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 809/2014 z dne 17. julija 2014 o pravilih za uporabo Uredbe (EU) št. 1306/2013 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z integriranim administrativnim in kontrolnim sistemom, ukrepi za razvoj podeželja in navzkrižno skladnostjo (UL L 227, 31.7.2014, str. 69, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2014/809/oj).

Kot je pojasnjeno zgoraj, je bila leta 2020 sprejeta Uredba (EU) 2020/2220 (prehodna uredba), s katero je bilo obdobje iz člena 26(1) Uredbe (EU) št. 1303/2013 podaljšano do 31. decembra 2022 (gl. člen 1(1) Uredbe (EU) 2020/2220).

Prehodna uredba je uvedla tudi možnost financiranja programov razvoja podeželja z dodatnim financiranjem iz Instrumenta Evropske unije za okrevanje (EURI) ([9]) za leti 2021 in 2022, da bi se obravnavali vpliv krize zaradi COVID-19 in njene posledice za kmetijski sektor in podeželska območja Unije. Vendar za dodatna sredstva EURI veljajo določeni pogoji, zato jih je bilo treba načrtovati in spremljati ločeno od podpore EKSRP za razvoj podeželja. Kljub tej ločitvi se uporabljajo pravila iz Uredbe (EU) št. 1305/2013, vključno s pravili o spremembah programov razvoja podeželja, Uredbe (EU) št. 1306/2013, vključno s pravili o samodejnem prenehanju prevzetih obveznosti, in Uredbe (EU) št. 1307/2013, razen kadar je v prehodni uredbi določeno drugače. Financiranje iz EURI v okviru programov razvoja podeželja za obdobje 2014–2022 bo obračunano hkrati s financiranjem iz EKSRP. Vsa pravila, ki se uporabljajo za sredstva EKSRP, se uporabljajo tudi za sredstva EURI, razen če je določeno drugače.

Zaradi prehodne uredbe so bili programi razvoja podeželja za obdobje 2014–2022 podaljšani za dve dodatni leti ([10]) (razen za Združeno kraljestvo) z dodatnim financiranjem iz EKSRP in EURI ter podaljšanim izvajanjem do konca leta 2025 (konec obdobja upravičenosti za programe razvoja podeželja) ([11]).

2. PRIPRAVA NA ZAKLJUČEK PROGRAMOV

2.1. Svetovanje in pomoč

Komisija bo tesno sodelovala z državami članicami, da zagotovi potrebno svetovanje in pomoč pred zaključkom programov.

2.2. Roki za zadnje zahteve za spremembe programov

Postopki in roki za spremembe programov razvoja podeželja so določeni v členu 4 Izvedbene uredbe Komisije (EU) št. 808/2014.

2.2.1 *Člen 4(2) Izvedbene uredbe (EU) št. 808/2014*

— Vrsto spremembe programa iz člena 11, točka (a)(i), Uredbe (EU) št. 1305/2013 je mogoče predlagati največ štirikrat med trajanjem programskega obdobja.

— Predloži se lahko en predlog za spremembo za kombinacijo vseh drugih vrst sprememb na koledarsko leto in na program, razen za leto 2025. Leto 2025 je edino leto, v katerem se lahko predloži več kot en predlog za spremembo, če se kombinacija sprememb nanaša izključno na prilagoditev finančnega načrta, vključno z vsemi posledičnimi spremembami načrta kazalnikov. Poleg tega se lahko med programskim obdobjem predložijo štirje dodatni predlogi sprememb na program za kombinacijo vseh drugih vrst sprememb. Države članice lahko te dodatne predloge sprememb uporabijo v letu 2025, če niso bili uporabljeni prej.

2.2.2 *Člen 4(3) Izvedbene uredbe (EU) št. 808/2014*

— Države članice morajo svoj zadnji predlog za vrsto spremembe programa iz člena 11, točka (a)(iii), Uredbe (EU) št. 1305/2013 Komisiji predložiti do 30. septembra 2022.

— Druge vrste sprememb programa se Komisiji predložijo do 30. septembra 2025.

([9]) Uredba Sveta (EU) 2020/2094 z dne 14. decembra 2020 o vzpostavitvi Instrumenta Evropske unije za okrevanje v podporo okrevanju po krizi zaradi COVID-19 (UL L 433I, 22.12.2020, str. 23). http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2094/oj).

([10]) Člen 1 Uredbe (EU) 2020/2220.

([11]) S členom 2(2) Uredbe (EU) 2020/2220 je bil podaljšan rok za upravičenost izdatkov EKSRP iz člena 65(2) Uredbe (EU) št. 1303/2013.

2.3. **Predložitev četrtletnih izjav o odhodkih pred zaključkom programov**

Države članice morajo še naprej pošiljati četrtletne izjave o odhodkih za odhodke, ki jih ima plačilna agencija, do zadnjega datuma za upravičenost odhodkov v skladu z roki, določenimi v členu 22(2) Izvedbene uredbe (EU) št. 908/2014. Zato je zadnja četrtletna izjava o odhodkih, ki jo prejeme Komisija, izjava za četrto četrtletje leta 2025, za katerega je treba izjavo o odhodkih predložiti do 31. januarja 2026.

Skupni znesek predhodnega financiranja in vmesnih plačil, ki jih Komisija plača za zadevni program, ne sme presegati 95 % celotnega prispevka EKSRP in EURI za zadevni program ([12]). To pomeni, da bo morala Komisija zaustaviti povračilo zneskov iz četrtletnih izjav o odhodkih, če kumulativni znesek, plačan za program razvoja podeželja, doseže 95 % skupnega prispevka EKSRP in EURI (kot je določen z zadnjo različico sklepa o odobritvi zadevnega programa).

Ko program razvoja podeželja doseže 95 % skupnega celotnega prispevka tako EKSRP kot EURI, bo Komisija začela z obračunom predhodnega financiranja za vsako naslednjo izjavo o odhodkih. Končno plačilo za zadevni program se plača ali izterja ob zaključku programa.

3. **UPRAVIČENOST IZDATKOV**

3.1. **Zadnji datum za upravičenost izdatkov in splošno veljavna pravila**

V skladu s členom 65(2) Uredbe (EU) št. 1303/2013 ([13]) je zadnji datum za upravičenost izdatkov 31. december 2025, kar pomeni, da bi morali izdatki upravičenca nastati in biti plačani pred 31. decembrom 2025. Poleg tega bodo izdatki upravičeni do prispevka iz EKSRP (in EURI) le, če bo plačilna agencija zadevno pomoč dejansko plačala pred 31. decembrom 2025.

Plačilo predplačil za ukrepe, ki ne spadajo v integrirani administrativni in kontrolni sistem (ne-IAKS) ([14]), je dovoljeno v skladu s členoma 42 in 45 Uredbe (EU) št. 1305/2013. V skladu s členom 63 navedene uredbe mora biti predplačilo zavarovano z bančno ali enakovredno garancijo, ki jo da javni organ. Garancija se lahko sprosti, kadar pristojna plačilna agencija ugotovi, da znesek dejanskih izdatkov, ki ustrezajo javnemu prispevku, povezanemu z operacijo, presega znesek predplačila.

Ker je leto 2025 zadnje leto izvajanja programov razvoja podeželja, morajo države članice obračunati predplačila, izplačana upravičencem in vezana na projekte, zaključene v programskem obdobju 2014–2022.

V okviru prenosa iz točke 3.8 spodaj bi morala biti predplačila, ki jih država članica ni obračunala do konca leta 2025, vezana na tekoče projekte, za katere bo financiranje zagotovljeno v okviru strateškega načrta skupne kmetijske politike (SKP) za obdobje 2023–2027 v skladu s členom 155(4) Uredbe (EU) 2021/2115 ([15]).

Vsa neobračunana/neuporabljena predplačila za EKSRP za obdobje 2014–2022 ali EURI pred 31. decembrom 2025, ki niso povezana s prenosom v okviru strateškega načrta SKP, morajo biti izterjana od upravičenca, da se zagotovi zaščita finančnih interesov Unije. Če država članica ne začne postopkov izterjave teh zneskov pred rokom za predložitev končnega obračuna ali v končnih obračunih ne prijavi samopopravka za ta znesek, bo Komisija te zneske odštela od končnega plačila v postopku finančne potrditve obračunov pred zaključkom programov.

([12]) Člen 34(2) Uredbe (EU) št. 1306/2013.

([13]) Rok iz člena 65(2) Uredbe (EU) št. 1303/2013 je bil s členom 2 Uredbe (EU) 2020/2220 podaljšan za dve leti.

([14]) V členu 67(2) Uredbe (EU) št. 1306/2013 so navedeni ukrepi za razvoj podeželja, za katere se uporablja sistem IAKS. Ukrepi ne-IAKS so ukrepi, ki niso navedeni v tem členu.

([15]) Uredba (EU) 2021/2115 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 2. decembra 2021 o določitvi pravil o podpori za strateške načrte, ki jih pripravijo države članice v okviru skupne kmetijske politike (strateški načrti SKP) in se financirajo iz Evropskega kmetijskega jamstvenega sklada (EKJS) in Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP), ter o razveljavitvi uredb (EU) št. 1305/2013 in (EU) št. 1307/2013 (UL L 435, 6.12.2021, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj).

Certifikacijski organ v zadevni državi članici bo moral v poročilu o končnih obračunih, ki jih je treba plačati do 30. junija 2026, potrditi, da so predplačila, izplačana upravičencem v programskem obdobju 2014–2022, potrjena in da ostajajo nepotrjena samo predplačila, vezana na projekte s končnimi plačili v okviru strateškega načrta SKP za obdobje 2023–2027, ali da je država članica začela potrebne postopke izterjave.

3.2. **Dodatno nacionalno financiranje**

Datum upravičenosti 31. december 2025 se ne uporablja za dodatno nacionalno financiranje. Zato se lahko plačila iz dodatnih nacionalnih virov upravičencem programa razvoja podeželja izvedejo po 31. decembru 2025.

Države članice lahko kmete podprejo z dodatnim nacionalnim financiranjem izven programa razvoja podeželja v skladu s pravili o državni pomoči. Za dodatno nacionalno financiranje, vključeno v načrte za razvoj podeželja v skladu s členom 82 Uredbe (EU) št. 1305/2013, morajo biti plačila, izvedena po zaključku programa, predmet ločene ocene državne pomoči. Država članica je odgovorna za to, da dovoljenje pridobi vnaprej in tako zagotovi, da so plačila upravičencem skladna s pravili o državni pomoči.

Poleg tega morajo države članice zagotoviti, da upravičenci izpolnjujejo svoje obveznosti v določenem obdobju, tudi če del obveznosti presega zaključek programa razvoja podeželja. Za to morajo države članice izvajati potrebne preglede v skladu z Uredbo (EU) št. 1306/2013 do konca obdobja trajanja obveznosti. Če obveznosti do konca obdobja trajanja obveznosti niso izpolnjene ali niso izpolnjene v celoti, morajo države članice izterjati ustrezne zneske in jih povrniti v proračun Unije (glej prehodna pravila v členu 104(1), točka (a)(iv), Uredbe (EU) 2021/2116 ([16]) in členu 14, točka (b), Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2022/1173).

3.3. **Finančni načrt – omejitev odhodkov po ukrepih**

Komisija mora v skladu s členom 36(3), točka (b), Uredbe (EU) št. 1306/2013 omejiti vse prijavljene odhodke, ki presežejo načrtovane zneske iz veljavnega finančnega načrta za posamezni ukrep.

Če so odhodki za posamezni ukrep omejeni in država članica svoje programe razvoja podeželja ustrezno utemeljeno spremeni v okviru rokov iz člena 4 Izvedbene uredbe (EU) št. 808/2014, se lahko izključeni odhodki plačajo kasneje, potem ko Komisija sprejme spremembe programa razvoja podeželja (kot določa člen 23(2) Izvedbene uredbe (EU) št. 908/2014).

3.4. **Posebne določbe o izdatkih za dejavnosti iz člena 59(4), točke (e), (f) in (g), Uredbe (EU) št. 1305/2013**

V naslednjem oddelku so pojasnjene posebne določbe za izdatke za operacije iz člena 59(4), točke (e), (f) in (g), Uredbe (EU) št. 1305/2013, ki določa odstopanja od stopenj prispevka EKSRP iz člena 59(3). Ta odstopanja se uporabljajo v posebnih primerih, ko so pod določenimi pogoji dovoljene višje stopnje sofinanciranja, ki zahtevajo preverjanje in morebitne prilagoditve ob zaključku programov, da se zagotovi skladnost s pravili.

V skladu s členom 59(4), točka (e), Uredbe (EU) št. 1305/2013 je najvišja stopnja sofinanciranja 100 % za operacije, ki se financirajo iz sredstev, prenesenih v EKSRP ob uporabi člena 136a(1) Uredbe (ES) št. 73/2009 ter člena 7(2) in člena 14(1) Uredbe (EU) št. 1307/2013. Zato se bo skladnost s to določbo preverila ob zaključku programov. Če bi kumulativni izdatki, ki jih prijavi država članica, presegli zneske, dodeljene kot prerazporeditve iz drugih skladov v EKSRP, se bo uporabil popravek plačil (omejevanje).

Člen 59(4), točka (f), Uredbe (EU) št. 1305/2013 določa, da je stopnja sofinanciranja 100 % za znesek 100 milijonov EUR (v cenah iz leta 2011), dodeljen Irski, za znesek 500 milijonov EUR (v cenah iz leta 2011), dodeljen Portugalski, in znesek 7 milijonov EUR (v cenah iz leta 2011), dodeljen Cipru.

([16]) Uredba (EU) 2021/2116 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 2. decembra 2021 o financiranju, upravljanju in spremljanju skupne kmetijske politike ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1306/2013 (UL L 435, 6.12.2021, str. 187, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2116/oj).

Ob zaključku programov bo preverjena skladnost s členom 59(4), točka (f), Uredbe (EU) št. 1305/2013. Če kumulativni skupni izdatki, ki jih prijavi zadevna država članica za vse ustrezne proračunske vrstice, presegajo zneske, dodeljene v skladu s členom 59(4), točka (f), Uredbe (EU) št. 1305/2013, je treba uporabiti popravek plačil (omejevanje).

Člen 59(4), točka (g), Uredbe (EU) št. 1305/2013 je državam članicam (Grčiji in Romuniji), ki prejemajo finančno pomoč od 1. januarja 2014 v skladu s členoma 136 in 143 PDEU, omogočil, da stopnjo prispevka EKSRP povišajo za največ 10 odstotnih točk na skupno 95 % za izdatke, nastale v prvih dveh letih izvajanja programa razvoja podeželja (tj. do drugega četrtletja leta 2017 za Romunijo in četrtega četrtletja leta 2017 za Grčijo). Vendar je v skladu s členom 59(4), točka (g), stopnjo prispevka EKSRP, ki bi se uporabljala brez tega odstopanja, treba upoštevati tudi za skupne javne izdatke v programskem obdobju.

Ob zaključku programov bo Komisija preverila, ali sta zadevni državi članici pravilno uporabljali začasno odstopanje iz člena 59(4), točka (g). Komisija bo zlasti preverila, ali po dveletnem obdobju uporabljena stopnja prispevka ne presega veljavnih najvišjih stopenj iz člena 59(3) za celotno programsko obdobje. Preveri se skladnost s členom 59(4), točka (g), Uredbe (EU) št. 1305/2013, v primeru neskladnosti pa se izvedejo popravki.

3.5. **Posebna pravila o upravičenosti za finančne instrumente v skladu s členom 42 Uredbe (EU) št. 1303/2013**

V programskem obdobju 2014–2022 so organi upravljanja EKSRP vzpostavili samo posojilne in jamstvene sklade. Zato te smernice ne obravnavajo podrobno lastniških finančnih instrumentov ali finančnih instrumentov navideznega lastniškega kapitala.

Upravičenost izdatkov finančnih instrumentov ob zaključku programa je opredeljena v členu 42 Uredbe (EU) št. 1303/2013 (in ustreznih določbah Delegirane uredbe Komisije (EU) št. 480/2014 ([17]), kot je pojasnjeno v naslednjih odstavkih). V skladu s členom 42 Uredbe (EU) št. 1303/2013 ob zaključku programa upravičene izdatke finančnega instrumenta predstavlja skupni znesek prispevkov iz programa, ki jih je finančni instrument dejansko izplačal ali, v primeru jamstev, odobril v obdobju upravičenosti, kar ustreza:

(a) izplačilom končnim prejemnikom, v primerih iz člena 37(7) Uredbe (EU) št. 1303/2013 pa izplačilom v korist končnih prejemnikov;

(b) virom, odobrenim za pogodbe o jamstvu, neporavnanim ali zapadlim, za izplačilo mogočih pozivov za izpolnitev jamstva za izgube, izračunane na podlagi preudarne predhodne ocene tveganj, ki vključujejo mnogokratnik osnovnih novih posojil ali druge instrumente, povezane s tveganjem, za nove naložbe v končne prejemnike;

(c) kapitaliziranim subvencioniranim obrestnim meram ali subvencioniranim provizijam za jamstvo, ki jih je treba plačati za največ 10 let po obdobju upravičenosti, ki se uporabljajo v povezavi s finančnimi instrumenti, plačanimi na posebej za to ustanovljen depozitni račun za dejansko izplačilo po obdobju upravičenosti, vendar za posojila ali druge instrumente, povezane s tveganjem, za naložbe v končne prejemnike v obdobju upravičenosti;

(d) povračilu nastalih stroškov upravljanja ali plačilu provizij za upravljanje finančnega instrumenta.

Za upravičene se lahko štejejo samo izdatki v skladu s členom 42 Uredbe (EU) št. 1303/2013. Naložb končnih prejemnikov ni treba dokončati.

Programska sredstva, ki so bila finančnemu instrumentu dodeljena v sporazumu o financiranju in/ali so mu bila plačana, vendar niso bila izplačana končnim prejemnikom ali rezervirana za pogodbe o jamstvu za izplačana osnovna posojila itd., niso upravičeni izdatki.

([17]) Delegirana uredba Komisije (EU) št. 480/2014 z dne 3. marca 2014 o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo ter o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo (UL L 138, 13.5.2014, str. 5, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2014/480/2019-05-30).

Za obdobje upravičenosti in naknadno predložitev končnih obračunov veljajo prehodne določbe iz člena 1 in člena 2(1) prehodne uredbe.

Pri posojilih upravičeni izdatki ustrezajo programskim sredstvom, ki so bila dejansko izplačana končnim prejemnikom, kot je navedeno v členu 42 Uredbe (EU) št. 1303/2013. Programska sredstva, ki so bila dodeljena v pogodbah s končnimi prejemniki in niso bila izplačana, niso upravičena. Upravičeni izdatki so tudi subvencionirane obrestne mere, subvencionirane provizije za jamstvo in tehnična podpora, plačane v korist končnih prejemnikov v obdobju upravičenosti.

Pri jamstvih so programska sredstva, dodeljena za pogodbe o jamstvu, upravičena le, če so bila osnovna posojila ali drugi instrumenti, povezani s tveganjem, izplačani končnim prejemnikom. Če finančni posrednik ali subjekt, ki ima koristi od jamstev, končnim prejemnikom ni izplačal načrtovanega zneska novih posojil ali drugih instrumentov delitve tveganj, se upravičeni izdatki sorazmerno zmanjšajo (kot določa člen 8, točka (d), Delegirane uredbe (EU) št. 480/2014).

Upravičenost izdatkov, opredeljena v členu 42(1), točka (c), se nanaša na primer na kombinacije nepovratnih sredstev in finančnih instrumentov v eni sami operaciji, kot določa člen 37(7) Uredbe (EU) št. 1303/2013. Pri izračunih je treba upoštevati tudi ustrezne sporazume o financiranju, kot zahteva člen 11 Delegirane uredbe Komisije (EU) št. 480/2014.

Znesek, ki ga je treba plačati na depozitni račun, zajema:

(a) diskontirane plačilne obveznosti v primeru kapitaliziranih subvencioniranih obrestnih mer ali subvencioniranih provizij za jamstvo za obdobje, ki ne presega 10 let po obdobju upravičenosti, in/ali

(b) diskontirane stroške upravljanja in provizije za upravljanje, ki jih je treba plačati po obdobju upravičenosti za obdobje šestih let v primeru mikrokredita.

Za določitev zneska, ki ga je treba plačati na depozitni račun, so lahko pristopi različni, če obstaja jasna utemeljitev za izbiro metodologije. Države članice lahko (i) uporabijo pristop projektnega financiranja v višini 4 %, ki se predlaga za operacije, ki ustvarjajo neto prihodek (člen 19 Delegirane uredbe Komisije (EU) št. 480/2014), ali (ii) uporabijo osnovne obrestne mere, ki jih določi Komisija ([18]).

Člen 42(2) Uredbe (EU) št. 1303/2013 določa izjemo v zvezi z mikrokrediti. Kapitalizirani stroški upravljanja ali provizije za upravljanje, ki morajo biti plačane za obdobje največ šest let po obdobju upravičenosti za naložbe v končne prejemnike, ki so bile izvedene v obdobju upravičenosti in ne morejo biti zajete s členoma 44 ali 45, se lahko štejejo za upravičeni izdatek, če se vplačajo na depozitni račun, odprt posebej za navedeni namen. Poleg tega je treba v skladu s členom 14(1), (2) in (4) Delegirane uredbe (EU) št. 480/2014 kapitalizirane stroške upravljanja in provizije za upravljanje, ki se povrnejo kot upravičeni izdatki v skladu s členom 42(2) Uredbe (EU) št. 1303/2013, ob koncu obdobja upravičenosti izračunati kot vsoto diskontiranih stroškov upravljanja in provizij za upravljanje, ki jih je treba plačati po obdobju upravičenosti za obdobje iz člena 42(2) navedene uredbe ter v skladu z ustreznimi sporazumi o financiranju. Kapitalizirani stroški upravljanja in provizije za upravljanje, ki jih je treba po obdobju upravičenosti plačati za finančne instrumente, ki zagotavljajo mikrokredite, letno ne bi smeli presegati 1 % prispevkov iz programa, ki se končnim prejemnikom v smislu člena 42(1), točka (a), Uredbe (EU) št. 1303/2013 izplačajo v obliki posojil, ki jih je treba še vrniti v finančni instrument; ta znesek se izračuna po načelu časovne porazdelitve od konca obdobja upravičenosti do vračila naložbe ali do zaključka postopka izterjave v primeru neodplačevanja ali obdobja iz člena 42(2) Uredbe (EU) št. 1303/2013, pri čemer se upošteva zgodnejši datum. Morebitna sredstva na depozitnem računu po obdobju iz člena 42(2) Uredbe (EU) št. 1303/2013 ali zaradi nepričakovane likvidacije finančnega instrumenta pred zaključkom navedenega obdobja se uporabijo v skladu s členom 45 navedene uredbe.

Vrnjenih reinvestiranih sredstev ali sproščenih jamstev ni mogoče prijaviti kot upravičene izdatke, saj gre za sredstva v drugem in naslednjih naložbenih ciklih.

([18]) Metodologija je določena v Sporočilu Komisije o spremembi metode določanja referenčnih obrestnih mer in diskontnih stopenj (2008/C 14/02, UL C 14, 19.1.2008, str. 6). Osnovne obrestne mere so objavljene tukaj: https://competition-policy.ec.europa.eu/system/files/2023-12/reference_rates_base_rates2024_1_croatia_eurozone.pdf.

Poleg tega se sredstva iz vodenja zakladništva, vložena v skladu s členom 43 Uredbe (EU) št. 1303/2013, ob zaključku programa prav tako štejejo za neupravičene izdatke. Obresti, natečene na plačila iz programa razvoja podeželja finančnemu instrumentu, ki jih je mogoče pripisati prispevku evropskih strukturnih in investicijskih skladov (skladi ESI), se nanašajo na vodenje zakladništva sredstev programov razvoja podeželja, plačanih finančnemu instrumentu. Ob zaključku programa razvoja podeželja bi bilo treba vse te zneske, ki niso bili uporabljeni v skladu s členom 43 Uredbe (EU) št. 1303/2013, odšteti od upravičenih izdatkov.

Če obstajajo neto negativne obresti, se lahko krijejo iz vrnjenih sredstev v skladu s členom 44(1), točka (b), Uredbe (EU) št. 1303/2013.

V vseh primerih bi moral organ upravljanja voditi evidence.

Končno plačilo ureja člen 41(2) Uredbe (EU) št. 1303/2013.

Za ponovno uporabo virov po koncu obdobja upravičenosti se uporablja člen 45 Uredbe (EU) št. 1303/2013.

V obdobju do zaključka programa lahko države članice in organi upravljanja prispevke iz programov, namenjene finančnim instrumentom iz člena 38(1), točki (a) in (c), in finančnim instrumentom iz člena 38(1), točka (b), ki se izvajajo v skladu s členom 38(4), točke (a), (b) in (c), Uredbe (EU) št. 1303/2013, umaknejo le, če prispevki še niso bili vključeni v zahtevek za plačilo iz člena 41 navedene uredbe.

3.6. **Prenos intervencij integriranega administrativnega in kontrolnega sistema (IAKS) iz programov razvoja podeželja za obdobje 2014–2022 v strateške načrte SKP za obdobje 2023–2027**

V skladu s členom 155(3) Uredbe (EU) 2021/2115 se lahko obveznosti, nastale v okviru večletnih ukrepov iz členov 22, 28, 29, 33 in 34 Uredbe (EU) št. 1305/2013 (ki ustrezajo ukrepom 8.1, 10, 11, 14 in 15 programov razvoja podeželja), prenesejo v intervencije v skladu s členom 70 Uredbe (EU) 2021/2116 strateškega načrta SKP (EKSRP). Poleg tega člen 155(5) Uredbe (EU) 2021/2115 dovoljuje, da obveznosti iz členov 28 in 29 Uredbe (EU) št. 1305/2013 (ukrepa 10 in 11 programov razvoja podeželja) prejmejo podporo iz EKJS (sheme za podnebje in okolje) iz strateškega načrta SKP, če te obveznosti izpolnjujejo posebne pogoje, kot je upravičenost do „shem za podnebje in okolje vrste b“ iz člena 31(7), prvi pododstavek, točka (b).

Nove zahteve glede pogojenosti se uporabljajo za izdatke, prenesene iz tekočih obveznosti programa razvoja podeželja v načrt SKP, ki se bodo financirali iz proračuna načrta SKP (2023–2027). Člen 48 Uredbe (EU) št. 1305/2013 kmetom omogoča, da odstopijo od teh obveznosti, če se ne strinjajo z novimi pogoji, kot so pogoji v zvezi s pogojenostjo.

3.6.1. *Plačila v različnih programskih obdobjih*

Predplačila v okviru programa razvoja podeželja bi se morala ob poravnavi končnih plačil v okviru načrtov SKP izplačati le v izjemnih primerih in v omejenem obsegu, ki ga ureja člen 155 Uredbe (EU) 2021/2115.

Ker člen 155 določa upravičenost nekaterih vrst odhodkov, nastalih v prejšnjih programskih obdobjih, pod pogojem, da so taki odhodki vključeni v načrte SKP in spoštujejo pravila novega zakonodajnega okvira, se lahko pravila v zvezi z njihovimi obveznostmi ter pravila o pregledih in kontrolah za upravičence znatno spremenijo v primeru ukrepov v okviru integriranega administrativnega in kontrolnega sistema (IAKS). Kombiniranje plačil za posamezno obveznost iz dveh programskih obdobij, ki jo urejajo različni pravni okviri, je za organe upravljanja in upravičence z upravnega vidika zelo kompleksno, zato bi se mu bilo treba čim bolj izogibati.

Za odpravo morebitnih vrzeli v financiranju in preprečitev kompleksnosti uporabe različnih sklopov pravil za odhodke, nastale v obeh programskih obdobjih, lahko države članice preučijo druge možnosti, kot je prerazporeditev finančnega okvira programa razvoja podeželja ali uporaba dodatnega nacionalnega financiranja („dodatna sredstva“) za zagotovitev, da se lahko končna plačila obdelajo v okviru programa razvoja podeželja.

Države članice bi morale upoštevati tudi, da so stroški, ki jih imajo upravičenci, upravičeni v okviru načrtov SKP le, če so nastali od 1. januarja 2023 (člen 86(4) Uredbe (EU) 2021/2115).

3.6.2. *Preverjanje pogojenosti in navzkrižne skladnosti*

Po nedavni poenostavitvi člena 83(2) Uredbe (EU) 2021/2116 (spremenjen z Uredbo (EU) 2024/1468 ([19])) so kmetje z največjo velikostjo kmetijskega gospodarstva, ki ne presega 10 ha, izvzeti iz kontrol pogojenosti. Zato zanje ne velja sistem kontrol pogojenosti in ti kmetje niso izvzeti iz kontrol v zvezi z navzkrižno skladnostjo v skladu s členom 104(1), drugi pododstavek, točka (a)(iv), Uredbe (EU) 2021/2116. Drugače povedano, kmetje z največjo velikostjo kmetijskih gospodarstev, ki ne presega 10 ha, so predmet kontrol v zvezi z navzkrižno skladnostjo, kadar prejemajo ustrezno podporo iz načrtov za razvoj podeželja.

Pred nedavno spremembo člena 104(1), drugi pododstavek, točka (a)(iv), Uredbe (EU) 2021/2116 so bila v členu 12 Delegirane uredbe (EU) 2022/1172 določena prehodna pravila za zmanjšanje pretiranih upravnih stroškov in bremen, povezanih s pregledi za nekatere upravičence, za katere hkrati veljata navzkrižna skladnost in pogojenost. Za upravičence, ki prejemajo plačila na osnovi površin, je pravilo iz člena 12 Delegirane uredbe (EU) 2022/1172 preglede omejilo le na zahteve glede pogojenosti. Samo če je bila ugotovljena neskladnost z zahtevami glede pogojenosti, je bilo treba preveriti ustrezno obveznost navzkrižne skladnosti. Vendar po spremembi člena 104(1), drugi pododstavek, točka (a)(iv), Uredbe (EU) 2021/2116 takih ustreznih obveznosti navzkrižne skladnosti ni treba preverjati v primerih neizpolnjevanja zahtev glede pogojenosti (ker sta bila člena 96 in 97 Uredbe (EU) št. 1306/2013 razveljavljena).

3.7. **Prenos intervencij ne-IAKS iz programov razvoja podeželja za obdobje 2014–2022 v strateške načrte SKP za obdobje 2023–2027**

V skladu s členom 155(4) Uredbe (EU) 2021/2115 so odhodki v zvezi s pravnimi obveznostmi do upravičencev, nastali v okviru ukrepov iz navedenega člena ([20]), lahko upravičeni do prispevka EKSRP v okviru strateških načrtov SKP pod naslednjimi pogoji:

— odhodki so (a) nastali po 31. decembru 2025 (nastali odhodki se razumejo kot odhodki, ki jih je imela plačilna agencija) in so (b) določeni v strateškem načrtu SKP v skladu s pravili iz Uredbe (EU) 2021/2115, razen za člen 73(3), prvi pododstavek, točka (f), in so (c) skladni z Uredbo (EU) 2021/2116;

— za kritje teh ukrepov se uporablja stopnja prispevka EKSRP za intervencijo iz strateškega načrta SKP v skladu z Uredbo (EU) 2021/2115.

V tem okviru se pravne obveznosti razumejo kot obveznosti do upravičencev, pri čemer gre za sklepe o nepovratnih sredstvih ali druge upravne akte, ki jih je sprejel nacionalni organ in ki pri upravičencu ustvarjajo legitimna pričakovanja.

Države članice lahko prenesene odhodke vključijo v svoje strateške načrte SKP ([21]), tako da načrtujejo ločeno intervencijo ali odhodke vključijo v obstoječo intervencijo z ločenim zneskom na enoto. Preneseni odhodki bi morali biti navedeni v finančnem načrtu. To bo nato odobrila Evropska komisija v okviru spremembe strateškega načrta SKP.

([19]) Uredba (EU) 2024/1468 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o spremembi uredb (EU) 2021/2115 in (EU) 2021/2116 v zvezi s standardi za dobre kmetijske in okoljske pogoje, shemami za podnebje, okolje in dobrobit živali, spremembami strateških načrtov SKP, pregledom strateških načrtov SKP ter izvzetji iz kontrol in sankcij (UL L, 2024/1468, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1468/oj).

([20]) Zadeva naslednje člene: členi 14 do 18, člen 19(1), točki (a) in (b), ter členi 20, 23 do 27, 35, 38, 39 in 39a Uredbe (EU) št. 1305/2013, člen 35 Uredbe (EU) št. 1303/2013 in člen 4 Uredbe (EU) 2020/2220.

([21]) V skladu s strukturo Priloge I k Izvedbeni uredbi Komisije (EU) 2021/2289 z dne 21. decembra 2021 o določitvi pravil za uporabo Uredbe (EU) 2021/2115 Evropskega parlamenta in Sveta o predstavitvi vsebine strateških načrtov SKP in elektronskem sistemu za varno izmenjavo informacij, zlasti točke 5(d) in (e) (UL L 458, 22.12.2021, str. 463, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2021/2289/oj).

Odhodki, povezani z obveznostmi za naložbe v obsežno infrastrukturo, ki so upravičeni na podlagi Uredbe (EU) št. 1305/2013, vendar ne v okviru strateških načrtov SKP v skladu s členom 73(3), prvi pododstavek, točka (f), Uredbe (EU) 2021/2115, se lahko vključijo v strateški načrt SKP, vendar le za namen prenosa. Ta izjema je določena v členu 155(4), točka (a), Uredbe (EU) 2021/2115. Zato take intervencije ni mogoče uporabiti za nove obveznosti v okviru strateškega načrta SKP, temveč se lahko uporabi le za financiranje preostalih obveznosti, prevzetih v okviru programa razvoja podeželja. To je mogoče doseči bodisi z načrtovanjem ločene intervencije v strateškem načrtu SKP bodisi z načrtovanjem (v okviru obstoječe intervencije) ukrepa/podintervencije, ki zagotavlja financiranje naložbe v obsežno infrastrukturo, ki se je začela v okviru programa razvoja podeželja.

Prenos odhodkov, povezanih z obveznostmi v okviru pristopa LEADER, je mogoč na podlagi člena 155(4) Uredbe (EU) 2021/2115. Ker pa LEADER zadeva projekte, ki jih izvajajo lokalne akcijske skupine v okviru lokalnih razvojnih strategij, odobrenih v okviru programa razvoja podeželja 2014–2022, in ki morajo biti zaključeni do konca programskega obdobja, bi moral biti tak prenos omejen in vezan na ustrezno utemeljene posebne okoliščine.

Člen 155(4) Uredbe (EU) 2021/2115 načeloma omogoča prenos vseh vrst podpore LEADER (vključno s pripravljalnimi ukrepi). Vendar se prenos obveznosti v praksi nanaša predvsem na projekte s pravnimi obveznostmi v okviru podukrepa 19.2 programa razvoja podeželja (Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost), kjer iz utemeljenih razlogov posebnih projektov ni mogoče zaključiti pred koncem leta 2025, čeprav je bilo prvotno načrtovano, da bodo zaključeni pravočasno. Vendar morajo države članice v svojih sistemih upravljanja in kontrole strateškega načrta SKP zagotoviti informacije o plačilih in kontrolah takih projektov.

Na splošno se državam članicam svetuje, naj čim bolj omejijo zneske prenesenih obveznosti in razpise prilagodijo še vedno razpoložljivemu proračunu v okviru programov razvoja podeželja, da bi se projekti lahko izvedli pred koncem leta 2025. Da pa bi čim bolje izkoristili razpoložljiva sredstva in čim bolj zmanjšali tveganje neporabljenega proračuna EKSRP/EURI, je sprejemljiva določena raven prekoračitve odhodkov in morebitnega prenosa, če so izpolnjeni pogoji iz člena 155(4) Uredbe (EU) 2021/2115.

3.8. **Obresti, ki nastanejo s predhodnim financiranjem**

V skladu s členom 35(4) Uredbe (EU) št. 1306/2013 mora Komisija v sklepu o potrditvi obračunov potrditi skupni znesek predhodnega financiranja pred zaključkom programa razvoja podeželja. V ta namen naj države članice v program razvoja podeželja vključijo obresti, ki so jih ustvarile na prejeto predhodno financiranje, in jih odštejejo od zneska javnih izdatkov, navedenega v končni izjavi o odhodkih.

4. **PREDLOŽITEV DOKUMENTOV ZA ZAKLJUČEK PROGRAMOV**

4.1. **Dokumenti, ki jih morajo države članice predložiti za zaključek programa**

Komisija vsako leto potrdi obračune akreditiranih plačilnih agencij ([22]). Zato bo zaključek programa temeljil na letnih obračunih vseh zaporednih proračunskih let (2015–2025) in ustreznih sklepih o potrditvi obračunov.

V skladu s členom 7(3) Uredbe (EU) št. 1306/2013 mora letne obračune akreditirane plačilne agencije spremljati izjava o upravljanju, ki jo podpiše odgovorna oseba akreditirane plačilne agencije. V skladu s členom 9(1) Uredbe (EU) št. 1306/2013 v povezavi s členom 5(3) Izvedbene uredbe (EU) št. 908/2014 mora certifikacijski organ predložiti mnenje o popolnosti, točnosti in resničnosti letnih obračunov plačilne agencije, o pravilnem delovanju sistema notranjih kontrol plačilne agencije ter o zakonitosti in pravilnosti odhodkov, za katere je bilo od Komisije zahtevano povračilo. Certifikacijski organ to mnenje pripravi na podlagi revizijskih načel in metod, določenih v členih 6 in 7 Izvedbene uredbe (EU) št. 908/2014. Mnenje mora spremljati poročilo, ki navaja, kar zahteva člen 5(4) Izvedbene uredbe (EU) št. 908/2014. Podrobnosti o vsebini letnih obračunov plačilne agencije so določene v členu 29 Izvedbene uredbe (EU) št. 908/2014.

([22]) Člen 51 Uredbe (EU) št. 1306/2013.

Komisija bo določila informacije, ki jih morajo države članice predložiti v zvezi z zaključkom programskega obdobja EKSRP 2014–2022 (potrditev zadnjih letnih obračunov), in certifikacijskim organom držav članic zagotovila posebne smernice glede certifikacijske revizije in poročanja za zaključek programskega obdobja EKSRP 2014–2022 ([23]).

V skladu s členom 37 Uredbe (EU) št. 1306/2013 se lahko program zaključi šele po prejemu zadnjega letnega poročila o napredku izvajanja (tj. letnega poročila o izvajanju).

4.2. **Rok za predložitev dokumentov za zaključek programov**

Rok za oddajo zadnjega letnega poročila o izvajanju je **30. junij 2026** (člen 75(1) Uredbe (EU) št. 1305/2013).

Dokumente za potrditev obračunov za finančno leto 2025 bi bilo treba Komisiji poslati do 15. februarja 2026 ([24]). Vsako proračunsko leto zajema izdatke, ki so jih imele plačilne agencije od 16. oktobra (n–1) do 15. oktobra (n). Poleg tega morajo države članice za zadnje leto izvajanja (od 16. oktobra 2024 do 31. decembra 2025) obračune odhodkov, ki so nastali do 31. decembra 2025, Komisiji predložiti najpozneje šest mesecev po končnem datumu za upravičenost, tj. do 30. junija 2026 ([25]).

Če država članica Komisiji navedenih dokumentov ne predloži do 30. junija 2026, obveznost za preostali znesek samodejno preneha ([26]).

4.3. **Spremembe dokumentov po roku za njihovo predložitev**

Na splošno država članica z izjemo odprave administrativnih napak ne bo smela spreminjati dokumentov iz točke 4.2 po roku za njihovo predložitev, razen če to zahteva Komisija po pojasnilih med postopkom usklajevanja.

Na zahtevo Komisije ali na pobudo države članice se lahko dodatne informacije v zvezi s potrditvijo obračunov pošljejo Komisiji do roka, ki ga ta določi ob upoštevanju obsega dela, potrebnega za zagotovitev teh informacij. Če takšnih informacij ni, lahko Komisija potrdi obračune na podlagi informacij, ki jih ima ([27]).

Komisija lahko v upravičenih primerih sprejme zahtevo po odlogu pošiljanja informacij, če je zahteva prejeta pred skrajnim rokom za oddajo informacij ([28]).

4.4. **Dostopnost dokumentov** ([29])

Dokazila o financiranih odhodkih in namenskih prejemkih, ki jih izterja EKSRP (vključno z EURI), morajo biti Komisiji na voljo najmanj tri leta po letu, v katerem je bilo opravljeno končno plačilo plačilne agencije.

V primeru nepravilnosti ali malomarnosti morajo biti dokazila Komisiji na voljo vsaj tri leta po letu, v katerem so zneski v celoti izterjani od upravičenca in knjiženi v dobro EKSRP (vključno z instrumentom EURI) ali v katerem so finančne posledice neizterjave določene v skladu s členom 54(2) Uredbe (EU) št. 1306/2013.

V primeru postopka potrditve skladnosti iz člena 52 Uredbe (EU) št. 1306/2013 je treba dokazila, z izjemo primerov nepravilnosti, hraniti najmanj eno leto po letu, v katerem je navedeni postopek zaključen z ali brez finančnega popravka, če je sklep o skladnosti predmet sodnega postopka na Sodišču, pa vsaj eno leto po zaključku navedenih postopkov.

([23]) Smernice za certifikacijsko revizijo obračunov EKJS/EKSRP – Zahteve za poročanje in mnenja, ki jih izdajo certifikacijski organi.
([24]) Člen 30(2) Izvedbene uredbe (EU) št. 908/2014.
([25]) Člen 37(1) Uredbe (EU) št. 1306/2013.
([26]) Člen 37(3) Uredbe (EU) št. 1306/2013.
([27]) Člen 30(3) Izvedbene uredbe (EU) št. 908/2014.
([28]) Člen 30(4) Izvedbene uredbe (EU) št. 908/2014.
([29]) Člen 32 Izvedbene uredbe (EU) št. 908/2014.

Dokazila se lahko hranijo na papirju, v elektronski obliki ali v obeh oblikah.

Dokumenti se lahko hranijo izključno v elektronski obliki, če nacionalno pravo zadevne države članice dovoljuje uporabo elektronskih dokumentov kot dokaza poslovnih dogodkov v postopkih na nacionalnih sodiščih.

Če se dokumenti hranijo samo v elektronski obliki, mora biti sistem, ki to omogoča, v skladu s točko 3(B) Priloge I k Delegirani uredbi (EU) 2022/127.

5. ZAKLJUČEK PROGRAMOV

5.1. Potrditev obračunov

Zadnji sklep o potrditvi obračunov pred zaključkom programa razvoja podeželja bo temeljil na istih dokumentih (člen 29 Izvedbene uredbe (EU) št. 908/2014) kot vsi predhodni sklepi o letni potrditvi obračunov, vendar bo imel drugačen časovni okvir in bo zadeval pet „četrtletij“ namesto štirih.

V zadnjem sklepu o potrditvi obračunov pred zaključkom programov bodo določeni zneski odhodkov, izvršenih v državi članici v obdobju od 16. oktobra 2024 do 31. decembra 2025, ki bodo bremenili EKSRP na podlagi obračunov iz člena 29 Izvedbene uredbe (EU) št. 908/2014. Z zadnjim sklepom o potrditvi obračunov bodo določeni tudi upravičeni odhodki za finančne instrumente iz člena 42(1) Uredbe (EU) št. 1303/2013 ter vsa zmanjšanja in začasne prekinitve v skladu s členoma 41 in 42 Uredbe (EU) št. 1306/2013.

Kot posledica sklepa o potrditvi obračunov se znesek, ki se izterja od države članice ali plača vsaki državi članici, določi tako, da se vmesna plačila za obdobje od 16. oktobra 2024 do 31. decembra 2025 odštejejo od izdatkov, priznanih za obračun v breme Sklada za isto obdobje. Ko pa predhodno financiranje in vmesna plačila dosežejo 95 % celotnega prispevka EKSRP in EURI (glej točko 2.3 teh smernic), bo Komisija začela z obračunom predhodnega financiranja za vsako naslednjo izjavo o odhodkih. V tem primeru se znesek za izterjavo ali plačilo določi tako, da se vmesna plačila za obdobje od 16. oktobra 2024 do 31. decembra 2025 in obračunani znesek predhodnega financiranja za zadevno obdobje odštejejo od izdatkov, priznanih za obračun v breme Sklada za isto obdobje.

Komisija bo v treh mesecih od prejema končnih obračunov državi članici sporočila rezultate svojega preverjanja obračunov in vse predlagane spremembe.

Če iz razlogov, ki jih je mogoče pripisati državi članici, Komisija ne more potrditi obračunov v štirih mesecih po prejemu, bo Komisija državo članico uradno obvestila o nadaljnjih poizvedbah, ki jih predlaga.

5.2. Izračun preostalega zneska ob zaključku programov

Komisija bo tudi izračunala in v sklep o potrditvi obračunov iz točke 5.1 teh smernic vključila preostali znesek, ki ga je treba plačati ali izterjati po zaključku programa razvoja podeželja. Vendar je treba opozoriti, da če obstajajo letni obračuni za predhodna proračunska leta, ki po potrditvi obračunov za zadnje leto izvajanja še niso potrjeni, program ne more biti zaključen in preostali znesek ne more biti plačan.

Vsi neizvršeni nalogi za izterjavo, ki jih izda Komisija, se odštejejo od končnega plačila.

Če je država članica na podlagi izvedenih kontrol naložila finančne popravke in zadevne zneske izterjala, mora te zneske ponovno uporabiti za zadevni program. V skladu s členom 56 Uredbe (EU) št. 1306/2013 je treba zneske, za katere se ukine financiranje Unije iz EKSRP, in izterjane zneske s pripadajočimi obrestmi ponovno uporabiti za zadevni program. Zato zneskov, izterjanih zaradi nepravilnosti v zvezi s programskim obdobjem 2014–2022, ni mogoče uporabiti za financiranje operacij v okviru strateškega načrta SKP niti jih ponovno uporabiti za operacije/projekte, ki so bili predmet finančnih popravkov ([30]). Ob zaključku programa razvoja podeželja je treba zneske, ki jih država članica ni ponovno uporabila, vrniti v proračun Unije in jih zato odšteti od končnih plačil.

([30]) Člen 56 Uredbe (EU) št. 1306/2013.

Ob zaključku programa razvoja podeželja bo Komisija upoštevala tudi zadnje letno poročilo o izvajanju programa razvoja podeželja iz člena 75 Uredbe (EU) št. 1305/2013. Komisija bo državo članico o rezultatih pregleda navedenega poročila obvestila v petih mesecih ([31]).

Komisija bo vsa neizvršena plačila, zmanjšana ali začasno prekinjena v skladu s členoma 41 in 42 Uredbe (EU) št. 1306/2013, upoštevala v preostalem znesku ob zaključku programov z zmanjšanjem končnega plačila za te zneske zmanjšanih in začasno prekinjenih plačil.

Komisija bo državo članico pisno obvestila o svojem predlogu preostalih zneskov, ki jih je treba plačati ali izterjati.

Primer izračuna končnega plačila je naveden v preglednici 1 teh smernic.

5.3. **Zmanjšanja zaradi neupoštevanja roka za plačilo ob zaključku programa**

Preverjanje spoštovanja zadnjega roka za plačila upravičencem v okviru programov razvoja podeželja pred zaključkom programa razvoja podeželja bo temeljilo na istih določbah (člen 75(1) Uredbe (EU) št. 1306/2013 in člen 5a Delegirane uredbe (EU) št. 907/2014) kot za vsak letni plačilni rok, vendar bo imelo drugačen časovni okvir, podobno kot zadnji sklep o potrditvi obračunov.

Izračun 5-odstotnega praga iz člena 5a(2) Delegirane uredbe (EU) št. 907/2014 za zadnje leto izvajanja se ne bo spremenil, tj. obdobje rezerve bo upoštevalo naslednja četrtletja: od tretjega četrtletja 2024 do drugega četrtletja 2025. Tretje in četrto četrtletje leta 2025 se bosta obravnavali kot četrtletji zamude pri plačilih in ne bosta spremenili rezerve.

Zadnji izračun zmanjšanj za zneske, plačane po poteku roka, za dani program bo temeljil na petih namesto štirih četrtletjih, tj. upoštevano bo četrto četrtletje leta 2025.

5.4. **Plačilo preostalega zneska**

Komisija bo glede na razpoložljivost sredstev plačilo preostalega zneska izvršila najpozneje šest mesecev potem, ko zadnji letni obračuni in letno poročilo o napredku veljajo za sprejemljive in so vsi letni obračuni potrjeni ([32]). To končno plačilo ne vpliva na morebitne poznejše sklepe o skladnosti po zaključku programa.

5.5. **Sprostitev obveznosti**

Del proračunskih obveznosti, ki je na zadnji datum za upravičenost (31. december 2025) še odprt in za katerega država članica do 30. junija 2026 ni predložila izjave o odhodkih, Komisija sprosti ([33]).

Po plačilu preostalega zneska bo Komisija sprostila vse neporavnane odprte obveznosti v šestih mesecih po zaključku programov ([34]).

V skladu s členom 15(1) Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskega parlamenta in Sveta (finančna uredba) ([35]) se lahko sproščene odobritve znova dajo na voljo v primeru očitne napake, ki jo je mogoče pripisati izključno Komisiji.

([31]) Člen 50(7) Uredbe (EU) št. 1303/2013.
([32]) Člen 37(2) Uredbe (EU) št. 1306/2013.
([33]) Člen 38(2) Uredbe (EU) št. 1306/2013.
([34]) Člen 37(2) Uredbe (EU) št. 1306/2013.
([35]) Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. julija 2018 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije, spremembi uredb (EU) št. 1296/2013, (EU) št. 1301/2013, (EU) št. 1303/2013, (EU) št. 1304/2013, (EU) št. 1309/2013, (EU) št. 1316/2013, (EU) št. 223/2014, (EU) št. 283/2014 in Sklepa št. 541/2014/EU ter razveljavitvi Uredbe (EU, Euratom) št. 966/2012. To uredbo je nadomestila Uredba (EU, Euratom) 2024/2509. Vendar se v skladu s členom 277(4) razveljavljena Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 še naprej uporablja za pravne obveznosti, prevzete pred začetkom veljavnosti Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509. V skladu s členom 76 Uredbe (EU) št. 1303/2013 v zvezi s pravnimi obveznostmi v programih razvoja podeželja se Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 še vedno uporablja.

6. ODGOVORNOSTI PO ZAKLJUČKU PROGRAMOV

6.1. Spremljanje neupravičeno plačanih zneskov, odkritih po predložitvi dokumentov za zaključek programov

Odgovornost za izterjavo neupravičeno plačanih zneskov se ne konča ob zaključku programa razvoja podeželja, pač pa si morajo države članice v skladu s členom 59(1), točka (e), Uredbe (EU) 2021/2116 ([36]) prizadevati za izterjavo vseh neupravičeno plačanih zneskov, odkritih po zaključku programov, kadar so bila upravičencem izplačana sredstva Unije.

Zadevne zneske je treba sporočiti Komisiji v skladu s prilogama II in III k Uredbi (EU) št. 908/2014 ter preglednico 50/50 za namene člena 54(2), prvi in drugi pododstavek, in člena 54(3), drugi pododstavek, Uredbe (EU) št. 1306/2013.

Člen 54 Uredbe (EU) št. 1306/2013 se uporablja za tekoče postopke izterjave in postopke izterjave, ki se začnejo v zvezi z neupravičeno plačanimi zneski, ki izhajajo iz programskega obdobja EKSRP 2014–2022.

Država članica se lahko odloči, da ustavi postopek izterjave, kadar so nastali stroški višji od zneska, ki ga je treba izterjati, kot je določeno v členu 54(3), točka (a), Uredbe (EU) št. 1306/2013, ali kadar se izkaže, da izterjava ni mogoča zaradi plačilne nesposobnosti dolžnika ali osebe, ki je pravno odgovorna za nepravilnost, pri čemer je plačilna nesposobnost ugotovljena in priznana v skladu z nacionalnim pravom, kot določa člen 54(3), točka (b), Uredbe št. 1306/2013.

Zneske v breme držav članic v zvezi z neporavnanimi nepravilnostmi, za katere po sklepu o zaključku programov velja pravilo 50/50 ([37]), je treba v proračun Unije vrniti na letni osnovi.

6.2. Potrditev skladnosti po zaključku programov

Zaključek programa razvoja podeželja ne vpliva na poznejše sklepe o potrditvi skladnosti, ki lahko vključujejo zneske, ki se izterjajo od držav članic na podlagi revizij Komisije.

6.3. Ocena okvira uspešnosti ob zaključku programov

Ocena doseganja končnih ciljev okvira uspešnosti programov razvoja podeželja bo izvedena leta 2026 na podlagi končnega letnega poročila o izvajanju. V tej oceni Komisija ugotovi stopnjo doseganja končnih ciljev in morebitnega resnega nedoseganja teh ciljev.

Resno nedoseganje prednostne naloge okvira uspešnosti pomeni, da je stopnja doseganja cilja ali ciljev (če obstajata več kot dva cilja na prednostno nalogo) nižja od določenega odstotka, opredeljenega v členu 6 Izvedbene uredbe Komisije (EU) št. 215/2014. Poleg tega za ugotovitev resnega nedoseganja prednostnih ciljev veljajo številni kumulativni pogoji iz člena 22(7) Uredbe (EU) št. 1303/2013. Preden lahko Komisija ugotovi resno nedoseganje prednostnih ciljnih, mora ugotoviti, da je resno nedoseganje ciljnih vrednosti posledica pomanjkljivosti pri izvajanju in o tem obvestiti organ upravljanja, ki mora imeti možnost za popravne ukrepe.

Komisija lahko uporabi finančni popravek za ugotovljeno resno nedoseganje prednostnega cilja okvira uspešnosti, vendar tega ni dolžna storiti.

Komisija finančnih popravkov ne bo uporabljala, kadar prednostne naloge okvira uspešnosti niso bile dosežene zaradi vpliva družbeno-gospodarskih ali okoljskih dejavnikov, bistvenih sprememb gospodarskih in okoljskih razmer v zadevni državi članici ali resnega vpliva višje sile na izvajanje zadevnih prednostnih nalog ([38]).

([36]) Prej člen 58(1), točka (e), Uredbe (EU) št. 1306/2013.
([37]) Člen 54(2) Uredbe (EU) št. 1306/2013.
([38]) Člen 22(7) Uredbe (EU) št. 1303/2013.

Preglednica 1 Primer izračuna končnega plačila

Izračun končnega plačila za program razvoja podeželja
I. **Preverjanje upoštevanja finančnega načrta po posameznih ukrepih:**
(a) skupni izdatki, prijavljeni v letnih izjavah za programsko obdobje 2014–2022
(b) prilagoditve
(c) minus skupna omejitev na ravni ukrepa
II. **Odbitek zneskov, ki so že bili izplačani programu razvoja podeželja:**
(a) plačano predhodno financiranje
(b) vmesna plačila
= dolgovano končno plačilo
– začasne prekinitve / prekinitve
= KONČNO PLAČILO za plačilo ali izterjavo